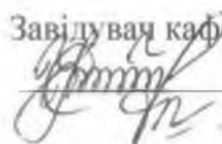

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

Затверджено
на засіданні кафедри економіки
підприємства економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри

проф. Світлана УРБА

СИЛАБУС з навчальної дисципліни
«ЦІНОВА ПОЛІТИКА ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ФІРМИ»,
що викладається в межах ОПІ другого (магістерського) рівня
вищої освіти для здобувачів
з спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Львів 2022

Назва курсу	Цінова політика та конкурентоспроможність фірми
Адреса викладання курсу	79000, Україна, м. Львів, пр. Свободи, 18, економічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет кафедра економіки підприємства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	07 «Управління та адміністрування»; 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Викладачі курсу	ЗАЛОГА Зіновія Михайлівна, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри економіки підприємства
Контактна інформація викладачів	zinoviya.zaloha@lnu.edu.ua ; https://econom.lnu.edu.ua/en/employee/zaloha-zinoviia-mykhailivna тел. (032) 239 40 25
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (або на онлайн платформі – MS Teams, Zoom) за попередньою домовленістю з викладачем. Кафедра економіки підприємства, кім. 117, пр. Свободи, 18, м. Львів.
Сторінка курсу	https://econom.lnu.edu.ua/course/tsinova-polityka-ta-konkurentospromozhnist-firmy-076
Інформація про курс	Дисципліна «Цінова політика та конкурентоспроможність фірми» є нормативною дисципліною з спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для освітньої програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», яка викладається в 2 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	У навчальному курсі розглянуто всі сфери діяльності фірми у ціновій політиці – від стратегічного планування ціноутворення, яке враховує зовнішні, внутрішні фактори і цілі бізнесу, до її грамотного обґрунтування і практичної реалізації з метою забезпечення конкурентоспроможності.
Мета та цілі дисципліни	Метою викладання дисципліни «Цінова політика та конкурентоспроможність фірми» є набуття магістрами знань з основ ціноутворення для обґрунтування і прийняття цінових рішень, дослідження методів і підходів до визначення цін, вміння використовувати ці знання при вирішенні практичних питань формування цінової політики на фірмі як основного фактора конкурентоспроможності. Основні завдання дисципліни полягають у наступному: – забезпечення теоретичних знань методології і методики формування цінової політики; – вивчення особливостей вітчизняного та зарубіжного досвіду обґрунтування політики цін; – формування системи практичних і теоретичних знань у сфері моделювання цін та застосування їх для впровадження найбільш раціональних методів і політики ціноутворення фірми із врахуванням реальної кон'юнктури ринку і забезпечення максимальної економічної рентабельності;

	<p>– набуття навиків самостійного, творчого використання теоретичних знань у практичній діяльності.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Базова література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Цінова політика торговельного підприємства в умовах маркетингової орієнтації: Навч. Посібник. - Донецьк: ДонДУЕТ ім. М. І. Туган-Барановського. 2003. 2. Длігач А. О. Маркетингова цінова політика: світовий досвід, вітчизняна практика. Навчальний посібник. - К.: ВД «Професіонал», 2006. 304 с. 3. Колесников О. В. Ціноутворення. Навчал. посібник. Видання 4-е. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 156 с. 4. Корінев В. П., Корецький М. Х., Дацій О. І. Маркетингова цінова політика. Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 200 с. 5. Круш П. В. Ціноутворення: підручник / П. В. Круш, О. І. Андрусь: відп. Редактор В. М. Марченко. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського: Політехніка, 2019. 291 с. 6. Литвиненко Я. В. Маркетингова цінова політика: Навч. посіб. – К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. 243 с. 7. Літвінов Ю. І., Літвінова Т. Ціноутворення в умовах ринку. Навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 400 с. 8. Мазур О. Є. Ринкове ціноутворення: навч. посібник / О. Є. Мазур. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. 479 с. 9. Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З. Державне регулювання економіки / За ред. д-ра екон. наук, проф. акад. АН Вищої школи України І. Р. Михасюка. - ЛНУ імені Івана Франка. Підручник. Друге вид-ня. (перероблене і доповнене). К.: Атіка, Ельга-Н, 2002. 592 с. 10. Окландер М. А., Чукурна О. П. Маркетингова цінова політика. Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 284 с. <p style="text-align: center;">Додаткова література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білявцев М. І., Петренко І. В., Прозорова І. В. Маркетингова цінова політика: Навчальний посібник. - К.: «Центр навчальної літератури», 2005. 332 с. 2. Гаркавенко С. С. Маркетинг. Підручник / С. С. Гаркавенко. - 4-те вид. доп. - К.: Лібра, 2006. 720 с. 3. Жегус О. В. Теорія і практика ціноутворення в системі маркетингу: монографія / Харків: ХДУХТ, 2013. 249 с. 4. Литвиненко Я. В. Сучасна політика ціноутворення. Навчальний посібник. 2-ге вид-ня. К.: МАУП, 2003. 240 с. 5. Мельник Л. Г., Корінцева О. У., Старченко Л. В. Маркетингова цінова політика. Навч. посібник. К.: Вид-тво «Університетська книга», 2007. 246 с. 6. Окландер М. А. Маркетингова цінова політика: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / М. А. Окландер, О. П. Чукурна. К.: Центр навчальної літератури, 2012. 238 с. 7. Тормоса Ю. Г. Ціни та цінова політика: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. 122 с. 8. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства: Навч. посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2002. 656 с. 9. Michael E. Porter. On competition. Updated and expanded edition. Harvard Business School Publishing. 2009. 592 p.

	<p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <p>1. URL: https://www.rada.gov.ua – Верховна рада України</p> <p>2. URL: http://www.library.lviv.ua – Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника</p> <p>3. URL: https://www.ukrstat.gov.ua – Державна служба статистики України</p> <p>4. URL: https://www.kmu.gov.ua – Кабінет Міністрів України</p>
Тривалість курсу	Один семестр
Обсяг курсу	<p>90 годин.</p> <p>Для денної форми навчання: 48 години аудиторних занять: з них 32 години лекцій, 16 годин практичних занять. Самостійна робота – 42 години.</p> <p>Для заочної форми навчання: 20 годин аудиторних занять: з них 14 годин лекційних, 6 годин практичних. Самостійна робота – 170 годин.</p>
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення дисципліни «Цінова політика та конкурентоспроможність фірми» у студента мають бути сформовані такі компетентності:</p> <p>загальні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здатність до адаптації та дії у новій ситуації; – вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; <p>спеціальні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здатність розробляти та реалізовувати цінову стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур; – здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності; – здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності. <p><u>Студент повинен:</u></p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - новітні моделі ринків і цінової політики фірми, які узагальнюють сучасну ринкову практику і пояснюють мотиви поведінки різних ринкових суб'єктів; - динамічний підхід до процесу ціноутворення з врахуванням зміни фаз розвитку ринку і виробленого продукту, що особливо актуально для українського ринку; - процес формування ефективної цінової стратегії і методів ціноутворення, які доцільно використовувати в залежності від ринкових умов і цілей, які стоять перед фірмою; - основні характеристики і умови формування українського ринку з позицій вибору цінової політики; - процес визначення фірмою своєї оперативної цінової політики, або цінової тактики, з врахуванням постійно мінливої економічної кон'юнктури. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізувати зовнішнє і внутрішнє середовище для обґрунтування цінових рішень; - оцінювати процес формування цінової політики і проводити оцінку підприємницьких ризиків; - розраховувати ціну, використовуючи сучасні методи ціноутворення; - визначати ціну на додатковий обсяг продукції;

	<ul style="list-style-type: none"> - оцінювати вплив цінової політики на діяльність фірми; - визначати ціни на основі конкурентних методів ціноутворення; - оцінювати ризики та можливості при встановленні фірмою цін на товари; - аналізувати вплив зміни ціни на величину прибутку фірми; - обґрунтовувати ціни зовнішньоторговельних контрактів; - аналізувати співвідношення цін та валютного курсу; - аналізувати основні етапи та процес формування цінової стратегії фірми; - формувати цінову політику із врахуванням психології споживачів; - обґрунтовувати процес ціноутворення на інноваційні продукти. <p>Викладання дисципліни «Цінова політика та конкурентоспроможність фірми» повинно забезпечити такі програмні результати навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність у ситуаціях, які виникають у професійній діяльності; – визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності і розробляти заходи щодо їх вирішення; – вміти розробляти та впроваджувати заходи для забезпечення якості виконуваних робіт і визначати їх ефективність; – визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності; – розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
Ключові слова	Цінова політика, ціна, конкурентоспроможність, конкуренція, психологія споживачів, диференціація цін, методи ціноутворення, стратегія ціноутворення, цінові реакції, бренд.
Формат курсу	Очний/заочний Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем навчальної дисципліни.
Теми	Теми представлені у схемі курсу.
Підсумковий контроль, форма	Іспит у кінці семестру. При викладанні дисципліни «Цінова політика та конкурентоспроможність фірми» використовуються такі методи контролю: Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять й змістових модулів і має за мету перевірку рівня підготовки студента до виконання конкретної роботи. Його інструментами є контрольні роботи і тестування.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін як ціни та ціноутворення, економіка фірми, маркетинг, основи підприємництва, стратегія бізнесу.

<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватись під час викладання курсу</p>	<p>Основними методами навчання, що використовуються в процесі викладання навчальної дисципліни «Цінова політика та конкурентоспроможність фірми» є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, спостереження); - метод практичного засвоєння курсу з допомогою складання тестових завдань, вирішення задач та ситуацій з метою набування умінь і практичних навиків (практична робота, вправи); - метод модульного контролю з допомогою періодичного складання модулів за тематикою лекційних та практичних занять; - метод самостійного засвоєння студентами навчального матеріалу у вигляді складання тестів, вирішення задач, написання наукових робіт на підставі самостійно опрацьованої базової літератури та додаткових джерел інформації (в т.ч. законодавчих актів) з метою конкретизації й поглиблення базових знань, необхідних умінь та практичних навиків (самостійна робота); - електронні матеріали з відповідного курсу та інших пов'язаних курсів у системах (платформах) Microsoft Teams, Google Class Room, Moodle. <p>Під час навчання застосовуватимуться презентація, лекції, комплексні модулі та завдання, електронні матеріали з відповідного курсу, колаборативне навчання (групові проєкти, спільні розробки), дискусія, підготовка кваліфікаційної роботи, написання наукових праць та розробок.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Вивчення курсу «Цінова політика та конкурентоспроможність фірми» потребує використання комп'ютера, загально вживаних програм і операційних систем з метою подання електронних матеріалів (електронна пошта, платформи Microsoft Teams, Zoom, Google Class Room), мультимедійного проектора, дошки, крейди.</p>
<p>Критерії оцінювання</p>	<p>Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточне тестування після вивчення кожного змістового модуля з врахуванням самостійної роботи та практичних занять; • оцінка за самостійну роботу над вивченням теоретичного матеріалу; • оцінка за індивідуальне завдання; • підсумковий тестовий контроль (іспит). <p>Для діагностики знань використовується 100-бальна шкала.</p> <p>Поточний контроль знань студентів проводиться за тестовими програмами, складеними для двох змістових модулів (теоретичних питань, тестів і практичних завдань).</p> <p>Контроль самостійної роботи проводиться: шляхом перевірки теоретичного матеріалу з дисципліни та розв'язування практичних завдань.</p> <p>Контроль виконання індивідуального завдання включає написання наукового реферату та його захист. Виконання та захист завдання оцінюється у 10 балів.</p> <p>Підсумковий контроль знань відбувається під час іспиту у вигляді комплексних контрольних робіт (ККР), які включають два теоретичні питання, тестові завдання та задачі.</p> <p>Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінювання знань.</p>

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування										Пото- чне опи- тува- ння	Захист науро- вого рефе- рату	Підсум- ковий тест (екза- мен)	Су- ма
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	10	10	50	100

Змістовий модуль 1. Управління цінової політикою: зміст і організація процесу на фірмі.

Змістовий модуль 2. Методологічні основи формування політики цін. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни «Цінова політика та конкурентоспроможність фірми», яка завершується іспитом, становить за поточну успішність 50 балів, на іспиті – 50 балів.

Письмові роботи: Студенти виконують індивідуальне письмове завдання.

Академічна доброчесність: Роботи студентів мають бути їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо.

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	За національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

		90 - 100	A	<i>відмінно</i>	<i>зараховано</i>
		81 - 89	B	<i>добре</i>	
		71 - 80	C		
		61 - 70	D	<i>задовільно</i>	
		51 - 60	E		
		0 - 50	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>	<i>не зараховано з можливістю повторного складання</i>
Питання на іспит	<p>Перелік питань для проведення підсумкової оцінки знань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цінова політика фірми: поняття та види. 2. Роль ціни як інструмента комплексу маркетингу-мікс. 3. Інструменти цінової політики. 4. Основні ефекти політики цін. 5. Цінові стратегії. Види і умови використання. 6. Політика цін та інформаційні технології. 7. Сучасні тенденції цінової політики. 8. Характеристика ринкових факторів, які впливають на цінову політику. 9. Зовнішні та внутрішні фактори цінової політики. 10. Аналіз ринкових цін і його використання для обґрунтування цінової політики. 11. Вплив бренду на цінову політику. 12. Управління брендом та особливості українського брендингу. 13. Цінове позиціонування бренду. 14. Суть поняття конкурентоспроможність. Конкурентоспроможність різних об'єктів. 15. Форми і методи конкуренції. Фактори, які впливають на конкурентну боротьбу. 16. Цінова політика у системі забезпечення конкурентоспроможності фірми. 17. Структура галузевих ринків. Залежність ціни і попиту. 18. Типи ринків, які характерні для сучасної української економіки. 19. Вплив форм ринкової конкуренції на цінову політику. 20. Цінова політика на різних фазах життєвого циклу товарів і ринків. 21. Цінова політика із врахуванням життєвого циклу товарної марки. 22. Шість основних етапів процесу встановлення ціни на фірмі. 23. Характеристика витратних методів ціноутворення. Метод «середні витрати + прибуток». 24. Розрахунок ціни на основі аналізу беззбитковості і забезпечення цільового прибутку. 25. Аналіз зміни рівня беззбитковості при зниженні ціни. 26. Ціноутворення на додатковий обсяг продукції. 27. Параметричні методи ціноутворення. 28. Характеристика конкурентних методів ціноутворення. Метод встановлення ціни на основі відчуваної цінності товару. 29. Метод формування ціни — лідерство в цінах. 30. Рішення про встановлення цін та і суспільно-державна політика. 31. Значення психологічних факторів для політики цін фірми. 32. Ціновий інтерес та цінові знання споживачів. 33. Сприйняття та оцінка цін споживачами. 				

	<p>34. Цінове задоволення покупців. Зміст основних показників.</p> <p>35. Довідкова (закріплена) ціна та її формування.</p> <p>36. Ціна як індикатор якості продукції.</p> <p>37. Ціновий імідж торговельного підприємства.</p> <p>38. Інструменти управління ціновим іміджем.</p> <p>39. Вимірювання цінового задоволення покупців.</p> <p>40. Цінові знання споживачів: поняття, характеристика, структура.</p> <p>41. Ринкове сегментування як основа диференціації цін.</p> <p>42. Диференціація цін: суть, основи та цілі здійснення.</p> <p>43. Основні форми цінової диференціації.</p> <p>44. Зв'язане ціноутворення.</p> <p>45. Нелінійне ціноутворення.</p> <p>46. Політика цінових ліній на фірмі.</p> <p>47. Поняття, взаємозв'язки, структура цінової лінії.</p> <p>48. Фактори, які впливають на оперативні цінові зміни.</p> <p>49. Вплив кон'юнктурних коливань ринку на зміну цін.</p> <p>50. Оперативна зміна цін через систему знижок.</p> <p>51. Основні види знижок з цін та умови їх використання.</p> <p>52. Реакції конкурентів на цінові зміни.</p> <p>53. Використання цін для стимулювання збуту.</p> <p>54. Ступінчасті ціни.</p> <p>55. Пакетне ціноутворення.</p> <p>56. Визначення цільової ціни для інноваційного продукту.</p> <p>57. Основні фактори, які впливають на ціну нових товарів.</p> <p>58. Основні стратегії ціноутворення на товар-новинку. Переваги і недоліки.</p> <p>59. Особливості ціноутворення на інноваційні послуги.</p> <p>60. Основні фактори, які впливають на розрахунок цін на нові товари.</p>
Опитування	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню дисципліни «Цінова політика та конкурентоспроможність фірми».</p>

СХЕМА КУРСУ «Цінова політика та конкурентоспроможність фірми»

Тиж. / дата / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота	Матеріали	Література. *** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1	2	3	4	5	6	7
1-2 тиждень (4 год.)	<p>Тема 1. Політика цін: її цілі та ефекти. Ціна і її роль як інструмента комплексу маркетингу-мікс. Цінова політика фірми: поняття, види, інструменти, ризики. Система цілей і ефекти політики цін. Найвищі цілі: прибуток, безпека, незалежність фірми. Основні ефекти: ефект виручки, середньої ціни, знижок; ефект збуту і конкуренції; витрат і безпеки; ефект, орієнтований на споживачів. Цінові стратегії. Види і умови використання. Політика цін та інформаційні технології. Вплив інтернет-конкуренції.</p>	Лекція	Презентація, навчально-методичні матеріали	Базова література: 3,4,5,7,10 Допоміжна література: 1,3,4,5,6	Опрацювати рекомендовану літературу, підготуватись до практичного заняття.	Два тижні
1-2 тиждень (2 год.)	<p>Тема 1. Політика цін: її цілі та ефекти. 1. Ціна і її роль як інструмента комплексу маркетингу-мікс. 2. Цінова політика фірми: поняття, види, інструменти, ризики. 3. Система цілей і ефекти політики цін. 4. Цінові стратегії. Види і умови використання. 5. Політика цін та інформаційні технології. Вплив інтернет-конкуренції.</p>	Практичне заняття		Базова література: 3,4,5,7,10 Допоміжна література: 1,3,4,5,6	Суть поняття цінова політика. Її види. Основні ефекти політики цін. Цінові стратегії. Вплив інформаційних технологій та інтернет-конкуренції на політику цін фірми.	

3-4 тиждень (4 год.)	<p>Тема 2. Система факторів, що визначають цінову політику фірми.</p> <p>Сучасні тенденції цінової політики. Основні ринкові фактори, які вплинули на зростання ролі цінової політики фірми: вертикальна конкуренція; інтернаціоналізація ринків; зростання орієнтації на споживачів; посилення конкурентної орієнтації цін; електронні ринки. Системний підхід до факторів цінової політики. Зовнішні та внутрішні фактори. Аналіз ринкових цін. Ціна і бренд: етапи і завдання формування бренду; цінове позиціонування бренду; основні проблеми і особливості українського брендингу; управління брендом.</p>	Лекція	Презентація, навчально-методичні матеріали	Базова література: 3,4,5,6,8,10 Допоміжна література: 1,3,4,5,6,7	Опрацювати рекомендовану літературу, підготуватись до практичного заняття.	Два тижні
3-4 тиждень (4 год.)	<p>Тема 2. Система факторів, що визначають цінову політику фірми.</p> <ol style="list-style-type: none"> Сучасні тенденції цінової політики. Фактори цінової політики. Зовнішні та внутрішні фактори. Аналіз ринкових цін. Ціна і бренд. Особливості українського брендингу; управління брендом. 	Практичне заняття		Базова література: 3,4,5,6,8,10 Допоміжна література: 1,3,4,5,6,7	Зростання ролі цінової політики фірми. Шість основних ринкових факторів. Дві групи факторів, які впливають на формування цін. Основні етапи формування бренду. Цінове позиціонування бренду.	
5-ий тиждень (2 год.)	<p>Тема 3. Концепція конкурентоспроможності фірми.</p> <p>Конкуренція – рушійна сила розвитку економіки. Форми конкуренції. Методи конкуренції. Фактори, які впливають на конкурентну боротьбу. Суть поняття конкурентоспроможність. Конкурентоспроможність різних об'єктів. Ланцюжок: якість освіти → інновації → конкурентоспроможність →</p>	Лекція	Презентація, навчально-методичні матеріали	Базова література: 2,3,4,5,7,8,10 Допоміжна література: 3,5,6,9	Опрацювати рекомендовану літературу, підготуватись до практичного заняття.	Один тиждень

	ресурсозбереження → якість життя. Цінова політика у системі забезпечення конкурентоспроможності фірми.					
5-ий тиждень (1 год.)	Тема 3. Концепція конкурентоспроможності фірми. 1. Основні форми і методи конкуренції. 2. Суть поняття конкурентоспроможності фірми. 3. Ланцюжок конкурентоспроможності різних об'єктів. 4. Цінова політика у забезпеченні і конкурентоспроможності фірми.	Практичне заняття		Базова література: 2,3,4,5,7,8,10 Допоміжна література: 3,5,6,9	Фактори, які впливають на конкурентну боротьбу. Конкурентоспроможність різних об'єктів. Система забезпечення конкурентоспроможності фірми.	
6-ий тиждень (2 год.)	Тема 4. Галузева конкуренція та політика цін. Структура галузевих ринків. Форми конкуренції. Загальна залежність ціни і попиту. Типи ринку. Особливості функції ціна-збут. Залежність функції від типу ринку. Обмеженість функції ціна-збут. Форми залежності обсягу збуту від зміни цін: лінійна функція; степенева функція збуту; двічі зігнута функція; логістична функція ціна-збут.	Лекція	Презентація, навчально-методичні матеріали	Базова література: 3,4,5,7,8 Допоміжна література: 3,4,6,7,9	Опрацювати рекомендовану літературу, підготуватись до практичного заняття.	Два тижні
6-ий тиждень (1 год.)	Тема 4. Галузева конкуренція та політика цін. 1. Структура галузевих ринків. Загальна залежність ціни і попиту. 2. Особливості функції ціна-збут. 3. Форми залежності обсягу збуту від зміни цін.	Практичне заняття		Базова література: 3,4,5,7,8 Допоміжна література: 3,4,6,7,9	Форми конкуренції. Типи ринку. Обмеженість функції ціна-збут. Лінійна функція. Степенева функція. Логістична функція ціна-збут.	
7-8 тиждень (4 год.)	Тема 5. Динамічні підходи до політики цін. Еволюція ринків. Основні фази: експериментування, експансії, зрілості (насичення), стагнації (абсолютного	Лекція	Презентація, навчально-методичні матеріали	Базова література: 2,3,5,7,10	Опрацювати рекомендовану літературу, підготуватись до практичного заняття.	Два тижні

	<p>зниження).</p> <p>Цінова політика на різних фазах життєвого циклу товарів і ринків. Основні фази з позицій ціноутворення фірми: впровадження, зростання, зрілість і спад.</p> <p>Цінові пристосування з врахуванням життєвого циклу товарної марки. Ефект майбутнього впливу сьогоdnішнього обсягу продажу визначеної товарної марки – ефект «Carry-Over».</p>			Допоміжна література: 1,3,6,7,9		
7-8 тиждень (2 год.)	<p>Тема 5. Динамічні підходи до політики цін.</p> <p>Еволюція ринків. Основні фази: експериментування, експансії, зрілості (насичення), стагнації (абсолютного зниження).</p> <p>Цінова політика на різних фазах життєвого циклу товарів і ринків. Основні фази з позицій ціноутворення фірми: впровадження, зростання, зрілість і спад.</p> <p>Цінові пристосування з врахуванням життєвого циклу товарної марки. Ефект майбутнього впливу сьогоdnішнього обсягу продажу визначеної товарної марки – ефект «Carry-Over».</p>	Практичне заняття		<p>Базова література: 2,3,5,7,10</p> <p>Допоміжна література: 1,3,6,7,9</p>	Основні фази життєвого циклу ринку. Основні фази з позицій ціноутворення фірми. Цінові пристосування. Ефект «Carry-Over».	
9-10 тиждень (4 год.)	<p>Тема 6. Система сучасних методів ціноутворення.</p> <p>Основні вихідні дані для формування ціни.</p> <p>Шість етапів процесу встановлення ціни.</p> <p>Затратні методи ціноутворення. Метод прямого віднесення затрат на вироблений товар.</p> <p>Розрахунок ціни за методом «середні витрати плюс прибуток»: формування націнок і знижок з ціни. Розрахунок ціни на основі аналізу</p>	Лекція	Презентація, навчально-методичні матеріали	<p>Базова література: 3,5,7,8,9,10</p> <p>Допоміжна література: 2,3,5,7,8</p>	Опрацювати рекомендовану літературу, підготуватись до практичного заняття.	Два тижні

	<p>безбитковості і забезпечення цільового прибутку. Аналіз зміни рівня безбитковості при зниженні ціни.</p> <p>Ціноутворення на додатковий обсяг продукції.</p> <p>Параметричні методи ціноутворення: бальний метод, метод питомих показників.</p> <p>Конкурентні методи ціноутворення. Метод встановлення ціни на основі відчуваної цінності товару. Метод розрахунку ціни на основі рівня поточних цін.</p> <p>Економетричні методи формування цін.</p> <p>Встановлення кінцевої ціни: психологія ціносприйняття; політика цін фірми; вплив ціни фірми на інших учасників ринкової діяльності.</p> <p>Рішення про встановлення цін і суспільно-державна політика.</p>					
<p>9-10 тиждень (2 год.)</p>	<p>Тема 6. Система сучасних методів ціноутворення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шість основних етапів процесу ціноутворення. 2. Розрахунок ціни за методом «середні витрати плюс прибуток». 3. Розрахунок ціни на основі аналізу безбитковості і забезпечення цільового прибутку. 4. Аналіз зміни рівня безбитковості при зниженні ціни. 5. Параметричні методи ціноутворення. 6. Конкурентні методи ціноутворення. 7. Рішення про встановлення цін і суспільно-державна політика. 	<p>Практичне заняття</p>		<p>Базова література: 3,5,7,8,9,10 Допоміжна література: 2,3,5,7,8</p>	<p>Вихідні дані для формування ціни. Витратні методи. Ціноутворення на додатковий обсяг продукції. Конкурентні методи ціноутворення. Вплив державної політики на встановлення цін.</p>	

<p>11-12 тиждень (4 год.)</p>	<p>Тема 7. Цінова політика і психологія споживачів. Значення психологічних факторів для політики цін підприємства. Ціновий інтерес і цінові знання споживачів. Поняття, індикатори і фактори, які впливають на ціновий інтерес. Управління ціновим інтересом у політиці цін підприємства. Ці нові знання: поняття, характеристика, структура. Сприйняття та оцінка цін. Поняття, фактори, теоретична база сприйняття та оцінки цін і корисності продукту. Спрощене сприйняття цін. Довідкова (закріплена) ціна. Оцінка корисності продукту і цін. Цінове задоволення покупців. Поняття і фази виникнення цінового задоволення. Зміст основних показників цінового задоволення. Вимірювання цінового задоволення. Ціна як індикатор якості продукції. Ціновий імідж торговельного підприємства. Поняття цінового іміджу, гіпотези його формування і зміни. Інструменти управління ціновим іміджем.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Презентація, навчально-методичні матеріали</p>	<p>Базова література: 1,2,4,5,10 Допоміжна література: 2,3,5,6</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу, підготуватись до практичного заняття.</p>	<p>Два тижні</p>
<p>11-12 тиждень (2 год.)</p>	<p>Тема 7. Цінова політика і психологія споживачів. 1. Значення психологічних факторів для політики цін підприємства. 2. Ціновий інтерес і цінові знання споживачів. 3. Сприйняття та оцінка цін споживачами. 4. Цінове задоволення покупців. Поняття та основні показники. 5. Ціна як індикатор якості продукції. 6. Ціновий імідж торговельного підприємства.</p>	<p>Практичне заняття</p>		<p>Базова література: 1,2,4,5,10 Допоміжна література: 2,3,5,6</p>	<p>Ціновий інтерес і цінові знання споживачів. Вплив психологічних факторів на політику цін. Корисність продукту і сприйняття ціни. Довідкова ціна. Вимірювання цінового задоволення. Ціна та якість продукції.</p>	

<p>13-14 тиждень (4 год.)</p>	<p>Тема 8. Цінова політика фірми: диференціація цін. Ринкове сегментування як основа диференціації цін. Критерії сегментування. Суть, основи, форми, цілі і проблеми здійснення диференціації цін. Форми цінової диференціації: регіональна диференціація цін і транспортні витрати; інтернаціональна диференціація (по країнах); тимчасова диференціація цін; диференціація цін на основі характеристик покупців, цінова диференціація з використанням нецінових маркетингових інструментів. Зв'язане ціноутворення. Нелінійне ціноутворення. Політика цінових ліній. Поняття, взаємозв'язки, структура цінової лінії. Ціноутворення із врахуванням взаємодоповнювання. Ціноутворення із врахуванням взаємозамінності.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Презентація, навчально-методичні матеріали</p>	<p>Базова література: 2,3,5,8,10 Допоміжна література: 1,3,5,7</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу, підготуватись до практичного заняття.</p>	<p>Два тижні</p>
<p>13-14 тиждень (2 год.)</p>	<p>Тема 8. Цінова політика фірми: диференціація цін. 1. Ринкове сегментування як основа диференціації цін. 2. Суть і основні форми диференціації цін. 3. Зв'язане ціноутворення. 4. Нелінійне ціноутворення. 5. Політика цінових ліній.</p>	<p>Практичне заняття</p>		<p>Базова література: 2,3,5,8,10 Допоміжна література: 1,3,5,7</p>	<p>Критерії сегментування. Основні форми цінової диференціації. Зв'язане ціноутворення. Поняття та структура цінової лінії.</p>	

15-ий тиждень (2 год.)	<p>Тема 9. Оперативна цінова політика. Фактори оперативних цінових змін. Пристосування цін до кон'юнктурних коливань ринку. Зниження цін. Підвищення цін. Цінове пристосування на користь споживачів: угода про точне встановлення ціни у більш пізній час; використання ковзаючих цінових умов; вилучення частин продукту або додаткових послуг; зменшення знижок. Межі цінових змін в залежності від динаміки збуту. Конкурентні цінові реакції: реакція конкурентів на ініційовану фірмою зміну цін; реакція фірми на зміну цін у конкурентів; використання цін для стимулювання збуту; ступінчасті ціни; пакетне ціноутворення. Оперативна зміна цін через систему знижок.</p>	Лекція	Презентація, навчально-методичні матеріали	Базова література: 3,4,5,6,8 Допоміжна література: 3,4,5,6	Опрацювати рекомендовану літературу, підготуватись до практичного заняття.	Один тиждень
15-ий тиждень (1 год.)	<p>Тема 9. Оперативна цінова політика. 1. Фактори оперативних цінових змін. 2. Пристосування цін до кон'юнктурних коливань ринку. 3. Конкурентні цінові реакції. 4. Оперативна зміна цін через систему знижок.</p>	Практичне заняття		Базова література: 3,4,5,6,8 Допоміжна література: 3,4,5,6	Пристосування цін до кон'юнктурних коливань. Зниження цін. Підвищення цін. Реакція конкурентів на зміну ціни. Види цінових знижок.	
16-ий тиждень (2 год.)	<p>Тема 10. Ціноутворення на інноваційні продукти та конкурентоспроможність. Пошук цільової ціни для інноваційного продукту. Основні фактори, які впливають на ціну нових товарів. Динамічні системи цін при виведенні інновації на ринок. Три системи цін. Стратегії ціноутворення: стратегія «зняття вершків», стратегія проникнення, стратегія дуже низьких початкових цін. Переваги і недоліки використання цих стратегій. Особливості ціноутворення на інноваційні</p>	Лекція	Презентація, навчально-методичні матеріали	Базова література: 2,3,4,5,7 Допоміжна література: 1,5,6,7,9	Опрацювати рекомендовану літературу, підготуватись до практичного заняття.	Один тиждень

	<p>послуги. Фактори, що впливають на прийняття рішення щодо цін на нові товари. Ступінь інноваційності і його вплив на ціни.</p>					
<p>16-ий тиждень (1 год.)</p>	<p>Тема 10. Ціноутворення на інноваційні продукти та конкурентоспроможність.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цільова ціна на інноваційні продукти. 2. Динамічні системи цін на інновації. 3. Основні стратегії ціноутворення на інноваційні (нові) продукти. 4. Рішення щодо цін на нові товари. 	<p>Практичне заняття</p>		<p>Базова література: 2,3,4,5,7 Допоміжна література: 1,5,6,7,9</p>	<p>Цільові ціни на інноваційні товари. Три стратегії цін: «зняття вершків»; проникнення на ринок; стратегія дуже низьких початкових цін. Ціни на інноваційні послуги.</p>	